

Mida teha vana väetisega?

Tihti juhtub, et kevadel väetisevarusid üle vaadates tulevad riulinurgast välja juba ununenud pakikesed ja pudelid.

Kui graanulid pole lootusetult kokku sulanud ja väetiselahus kristalliseerunud, võib neid rahulikult vastavalt juhendile edasi kasutada. Kasutus-aeg pakendil näitab, kui kaua mingi toode õigel hoidmisel peab vähemalt säilima, aga see kõlbab mõnda aega hiljemgi.

Paakunud ja kokkusulanud väetise saab hõlpsalt peeneks toksida. Toalilled kristalliseerunud vedelväetist võib üritada uuesti vedelaks kloppida, kuid tavaliselt see ei õnnestu. Toalilledele ei maksa seda enam anda, küll sobib see kraam kevadiseks sibulililledele ja ka teiste püsikute turgutamiseks.

Probleemiks võib kujuneda pigem see, et kasutusjuhend on muutunud loetamatuks. Veel hullem, kui kotikesel pole üldse kirja, millega tegu. Loetamatu juhendi korral uurige oma varusid, sest tavaliselt ostame väetisi, mida oleme harjunud kasutama. See-ga võib olla sama väetist loetava kirja-ga kodus rohkemgi.

Teine võimalus on vaadata ringi kauplustes ja kirjutada seal kasutus-juhend üles. Selline tegevus on küll pisut kohvipaksu pealt ennustamise moodi, seepärast ongi oluline säilitada väetisi originaalpakis.

Tundmatu kraam viige kompostihunnikusse

Õnneks tulevad potipõllumehel kuurinurgast välja kotikesed vaid paari peotäie tundmatu väetisega.

Kui väetis on enam-vähem ühte värvi ja sarnase struktuuriga, on tavaliselt tegu n-õ vanaaegse kraamiga – superfosfaadi (hallikad pallikesed), kaaliumkloriidi (roosakad kristallid) vm. Nende kasutusnorm on päris suur: esimest kuulub 30–50 g/m², teist 20–30 g/m².

Lämmastikku antakse taimedele kevadel tavaliselt karbamiidina (10–20 g/m²) või ammooniumnitraadina (15–30 g/m²). Suve jooksul soovitatavalt veel 3–4 korda, et vältida lämmastiku kadu lendumise ja väljaleostumise tõttu ning et ühtlustada taime-de kasvu. Lämmastik on ainus keemiline element, mis ei teki mullas mitte mineraalne, vaid orgaanilise aine la-

HEIKI MAIBERG

gunemisel. Küll on aga lämmastiku vaja orgaanilise aine enda lagunemiseks.

Eelnevalt kirjeldatud tundmatu väetise võib puistata ühtlaselt laiali kompostihunnikusse komposteeritava materjali kihtide vahele.

Kui väetis on erineva struktuuri ja värvusega mehaaniline segu, on see tõenäoliselt mõni täisväetis kevadeks, suveks või sügiseks; muru, kartuli vm eriväetis. Ka sellised jäägid võib rahulikult segada kompostitava materjaliga. Kuna nende väetiste kulunorm on tavaliselt 45–150 g/m², võib neid korraga ka rohkem utiliseerida.

Kindlasti ei poolda sellist lähene-mist paadunud ökoinimesed, kes ei luba ühtegi keemilist elementi oma aeda. Väetisejäagi puistaksid nad pigem vargsi metsa alla kui prügikasti, sest nemad ei tekita ka prügi.

Bordoo segu ja kaaliumpermanganaat

Pisut keerulisem on lugu mikroele-mente sisaldava väetisega. Õnneks ei müüdnud neid omal ajal kunagi suurtes kogustes. Kõige tõenäolisemalt leiata kuurinurgast kilekoti, milles on kaks kotikest: üks ilusa sinise pulbri või kristallilise ainega, teine hallikas-valge pulbriga. Siin on tegu aastaid seenhaiguste vastu kasutatud bordoo seguga, mis koosneb vaskvitriolist ja kustutamata lubjast.

Pisikesed klaaspudelid või suuremad purgid tumeda puruga, mis jä-tavad käele pruunid täpid, on ilmselt kaaliumpermanganaadi varud, mis on kunagi soetatud taimekaitse eesmär-gil. Kontrollimiseks puistake mõned terad veeklaasi – tekib ilus helelilla lahus. Sellises on aastakümneid leota-tud sibulaid enne mahapanekut.

Keskonnainspektor aitab

Mingi võimalus on määrata väetise koostist ka suuremates aianduskaup-lustes müügil olevate testritega, kui-gi tulemus annab pigem teada, et väe-tises on lämmastikku, fosforit või kaa-liumi.

Suurema väetisekoguse puhul (avastasite näiteks parkümmend 40-kilost kotti kahtlast hallikat pulb-rit) võtke ühendust piirkondliku kesk-konnainspektoriga. Tema suudab ta-valiselt sellise mure korral aidata.